

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE PEDAGOXÍA MUSICAL
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS DECRETO 163/2015)
CURSO 2019/2020

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN													
PEDAGOXÍA MUSICAL 1º CUADRIMESTRE													
ESPECIALIDADE:	PEDAGOXÍA						ITINERARIOS:			PEDAGOXÍA XERAL E DA LINGUAXE MUSICAL			
CARÁCTER:	MATERIA OBRIGATORIA ESPECÍFICA						TIPO DE CLASE:			COLECTIVA			
DEPARTAMENTO:	PEDAGOXÍA						XEFE DE DPTO.:			Adriana Cristina García García			
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:			Adriana Cristina García García	
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:			4	
ECTS/CUAD.					6				Observacións:				
DOCENTES:	NOME E APELIDOS						EMAIL/TEL/WEB			TITORÍA			
	Adriana Cristina García García						aulamusicaldeadriana@gmail.com			Lunes 16:30 – 17:30 H.			

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR: Bases psicológicas da educación musical. O desenvolvemento das capacidades musicais: sensibilización, percepción, memoria e pensamento musical. Principios fundamentais das distintas metodoloxías e correntes pedagóxicas en educación musical. Os precursores. Métodos activos. Métodos instrumentais. Métodos creativos. Novas perspectivas e paradigmas.	
COÑECEMENTOS PREVIOS: Os correspondentes ao nivel profesional das materias: Psicopedagogía, Teoría da Educación, Socioloxía da Educación.	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T8, T15, T16
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X2, X3, X10, X13, X18, X19
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EP1, EP5, EP6
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015	

3. OBXECTIVOS	
DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Comprender os conceptos básicos dunha metodoloxía musical	Todas
2. Estudar as diferentes metodoloxías surdidas no século XX	Todas
3. Estudar e practicar os diferentes parámetros musicais segundo as metodoloxías	Todas
4. Crear no alumno o hábito de coñecer as diferentes propostas metodolóxicas.	Todas
5. Traballar a expresividades a través do corpo e cun instrumental básico.	Todas
6. Crear no alumno o hábito de búsqueda de solucións creativas na actividade docente	Todas
7. Compoñer arranxos e pequenas pezas musicais instrumentais conforme as metodoloxías.	Todas
8. Compoñer exercicios basados nas diferentes metodoloxías.	Todas
9. Desenvolver a capacidade e a sensibilidade auditiva e creativa.	Todas

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1.Aspectos xerais	1.1. Definición de Pedagogía e Pedagogía Musical. 1.2. Relación con outros conceptos (educación, ensinanza, didáctica).	0.5
2. Historia da educación musical	2.1. Evolución das ideas pedagóxico-musicais a través da historia da educación musical, desde as antigas civilizacións ata o século XXI.	1.5

3. Introducción ás metodoloxías de educación musical	3.1. Metodoloxías na educación musical: concepto e características 3.2. Principios fundamentais das distintas metodoloxías e correntes pedagóxicas en educación musical.	1
4. A iniciación musical	4.1. Bases psicolóxicas da educación musical. 4.2. O desenvolvemento das capacidades musicais: mundo sonoro interno, memoria e creatividade, audición interior, o pensamento musical.	1
5. Os precursores dos métodos activos de educación musical	5.1. J. J. Rousseau. 5.2. G. L. B. Wilhem. 5.3. Sistema Galin-Paris-Chevé. 5.4. Maurice Chevais. 5.5. Método Tonic Sol-fa: Sarah Ann Glover, John Curwen. 5.6. Agnes Hundoegger e o método Tonika-do. Repercusión en Alemaña. 5.7. Lowell Mason e Luther Mason.	1
6. Metodoloxía Dalcroze	6.1. Biografía. 6.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 6.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 6.4. Características principais da metodoloxía. 6.5. Aplicación práctica.	1
7. Metodoloxía Ward	7.1. Biografía. 7.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 7.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 7.4. Características principais da metodoloxía. 7.5. Aplicación práctica.	1
8. Metodoloxía Kodaly	8.1. Biografía. 8.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 8.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 8.4. Características principais da metodoloxía. 8.5. Aplicación práctica.	1
9. Metodoloxía Orff	9.1. Biografía. 9.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 9.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 9.4. Características principais da metodoloxía. 9.5. Aplicación práctica.	1
10. Metodoloxía Martenot	10.1. Biografía. 10.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 10.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 10.4. Características principais da metodoloxía. 10.5. Aplicación práctica.	1
11. Metodoloxía Willems	11.1. Biografía. 11.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 11.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 11.4. Características principais da metodoloxía. 11.5. Aplicación práctica.	1
12. Metodoloxía Suzuki	12.1. Biografía. 12.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 12.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 12.4. Características principais da metodoloxía. 12.5. Aplicación práctica.	1
13. Metodoloxía Schafer	13.1. Biografía. 13.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 13.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 13.4. Características principais da metodoloxía. 13.5. Aplicación práctica.	0.5
14. Metodoloxía Paynter	14.1. Biografía. 14.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 14.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 14.4. Características principais da metodoloxía. 14.5. Aplicación práctica.	0.5
15. Método Gordon	15.1. Biografía. 15.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 15.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 15.4. Características principais da metodoloxía. 15.5. Aplicación práctica.	1
16. Outras metodoloxías	16.1. Metodoloxía Laura Bassi 16.2. Metodoloxía Rinderer 16.3. Metodoloxía Corneloup 16.4. Metodoloxía Percustra 16.5. Metodoloxía Yamaha	1

17. Ensino musical en España	17.1. A música nas principais reformas educativas. 17.2. Principais pedagogos do século XX: Joan Llongueres, Irineu Segarra, M. Rosa Font Fuster, Monserrat Sanuy. Luis Elizalde, M ^a de los Angeles Cosculluela... 17.3. Correntes pedagóxicas actuais.	1
		TOTAL SESIÓNS: 16

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición magistral	36	-	36
Exposición práctica	4	-	4
Práctica individual (estudio)	-	40	40
Práctica colectiva	8	10	18
Lectura guiada e comentario de fontes	5	8	13
Pescuda de información	-	12	12
Exposición e debate de traballos	6	6	12
Composición de exercicios das distintas metodoloxías	-	10	10
Portafolios	-	30	30
Titorías:	1	-	1
Actividades de avaliación: Probas. Revisión de probas	4	-	4
		TOTAL HORAS:	180

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1. AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Proba escrita	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación.	Todas	40%
Asistencia presencial	Participar de forma activa na clase, amosando implicación ao longo do curso no desenrolo das tarefas propostas.	Todas	20%
Práctica colectiva	Participar nas postas en común sobre as diferentes metodoloxías, amosando un certo grado de sentido crítico e de análise, avalado pola lóxica e polos saberes adquiridos, na defensa das opinións.	Todas	20%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, autoanálisis, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, autoevaluacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	20%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
Proba escrita	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación. Realizar un exercicio teórico-práctico baixo as premisas dalgunhas das metodoloxías.	Todas	60%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, autoanálisis, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, autoevaluacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	40%

6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA CON MÁIS DE 4 FALTAS)			
Proba escrita	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación. Realizar un exercicio teórico-práctico baixo as premisas dalgunhas das metodoloxías.	Todas	60%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, autoanálisis, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, autoevaluacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	40%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
Proba oral por videochamada	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación. Recoñecer e explicar a influencia das distintas metodoloxías nun exercicio exposto pola profesora.	Todas	50%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, autoanálisis, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, autoevaluacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	20%
Traballos	Diseñar e explicar por escrito unha actividade ao estilo de cada un dos métodos pedagóxicos dos temas 6 a 15, incluídos.	Todas	30%
Observacións: Para ser avaliado o alumno deberá obter alomenos un cinco en cada apartado. Para optar á videochamada, hai que ter entregados todos os traballos e o portafolios.			

7. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS
1. Referencias básicas: - DIAZ, M. y GIRALDEZ, A. <i>Aportaciones teóricas y metodológicas a la educación musical</i>. Editorial Graó. Barcelona, 2007.   - ALLORTO, R. y D'AGOSTINO V. <i>La moderna didáctica dell'educazione musicale in Europa</i>. Editorial Ricordi. Milan 1988.
2. Otras referencias: - AGÜERIA, F. <i>Historia de la educación musical en la España contemporánea: un estudio de política legislativa</i>, Agüeria, Oviedo, 2011.   -BACHMANN,Mº L. <i>La rythmique Jacques-Dalcroze</i>. A la Baconnière.   - CORNELOUP, M. <i>La orquesta y sus instrumentos</i>. Sucesores de Juan Gili, editores. Barcelona, 1969.   - DALCROZE, J. <i>La rythmique</i>. Vol. I. Editores Lausanne, Jobin y compañía. Suiza, 1916.   - DALCROZE, J. <i>La rythmique</i>. Vol. II. Editores Lausanne, Jobin y compañía. Suiza, 1916.   - DALCROZE, J. <i>Las escalas, las tonalidades. La frase y los matices</i>. Vol I, II y III. Editores Sandoz, Jobin y compañía.   - DALCROZE, J. <i>La rítmica aplicada al estudio del piano</i>. Editores Jobin y compañía. Lausanne, 1918.   - ERZSEBET, S. <i>Libros de práctica de la escritura y lectura musical I y II</i>. Método Kodaly. Editio Música. Budapest, 1956.   - FONT FUSTER, R. <i>Historia y vida. Metodología del ritmo musical</i>. Ediciones Paulinas. Madrid, 1979.   - FRAISSE, P. <i>Psicología del ritmo</i>. Ed. Morata. Madrid, 1976.   - FREGA, A. L. <i>Metodología Comparada de la Educación Musical</i>. Tesis de doctorado en música, mención educación. Edición CIEM. Buenos Aires, 1997.   -FRIGYES,S. <i>Educación Musical en Hungría</i>. Real Musical.   -FUENTES,P. Cervera, J. <i>Pedagogía y didáctica para músicos</i>. Piles.   - GARCÍA SIPIDO, A. L. y LAGO, P. <i>Didáctica de la expresión plástica y musical</i>. Ed. Real Musical. Madrid, 1990.   - GIMERNO SACRISTÁN, J. Y OTROS. <i>Pedagogías del siglo XX</i>. Cuadernos de pedagogía. Ciss Praxis, educación. Barcelona, 2000.

- HARGREAVES, D. J. *Música y desarrollo psicológico*. Editorial Graó. Barcelona, 1998.
- HERNÁNDEZ, D. *La alegría de aprender música en el cole*. Editorial Popular.
- HEMSY DE GAINZA, V. *Ritmo Musical y banda de percusión en la aula de primaria*. Eudeba.
- HEMSY DE GAINZA, V. *Fundamentos materiales y técnicas de la Educación Musical*. Ricordi.
- HEMSY DE GAINZA, V. *Pedagogía Musical*. Lumen.
- HEMSY DE GAINZA, V y otros. *La transformación de la educación musical a las puertas del siglo XXI*. Editorial Guadalupe.
- HEMSY DE GAINZA, V y otros. *La educación musical frente al futuro*. Editorial Guadalupe.
- HEMSY DE GAINZA, V. *La iniciación musical del niño*. Editorial Guadalupe.
- HEMSY DE GAINZA, V y otros. *La improvisación musical*. Editorial Ricordi. Buenos Aires 1983.
- KODALY, Z. *100 Pequeñas Marchas*. Editio Música Budapest. Budapest, 1947.
- KODALY, Z. *333 Ejercicios de lectura*. Editio Música Budapest. Budapest, 1941.
- KODALY, Z. *100 Canciones folklóricas húngaras*. Editio Música Budapest. Budapest, 1945.
- KODALY, Z. *Bicinia húngarica I*. Editio Música Budapest. Budapest, 1937.
- KODALY, Z. *Bicinia húngarica II*. Editio Música Budapest. Budapest, 1941.
- KODALY, Z. *Tricinia*. Editio Música Budapest. Budapest, 1954.
- KUNTEL-HANSEN, M. *Educación musical precoz y estimulación auditiva*. Ed. Médica y Técnica.
- LLONGUERES, J. *El ritmo en la educación y formación general de la infancia*. Ed. Dinsic. Barcelona, 2002. -
PALACIOS, F. *Artulugios e instrumentos para hacer música*. Opera Tres. Madrid 1990.
- PALACIOS, F. *La brújula al oído*. AgrupArte. Vitoria, 2004.
- PAYNTER, J. *Sonido y estructura*. Ed. Akal. Madrid, 1999.
- SANDOR, F. *Educación musical en Hungría*. Real Musical.
- SANUY, M. *Aula Sonora*. Editorial Morata.
- SANUY, M. y GONZALEZ, L. *Orff-Schulwerk Música para niños*. Unión Musical Española. Madrid, 1969.
- SCHAFER, M. *Hacia una educación sonora*. Pedagogías musicales abiertas. Buenos Aires, 1994.
- SCHAFER, M. *Cuando las palabras cantan*. Ed. Ricordi. Buenos Aires, 1970.
- SCHAFER, M. *Limpieza de oídos*. Ed. Ricordi. Canada, 1967.
- SCHAFER, M. *El compositor en el aula*. Ed. Ricordi.
- SCHAFER, M. *El nuevo paisaje sonoro*. Ed. Ricordi Americana. Buenos Aires, 1969.
- SCHAFER, M. *El rinoceronte en el aula*. Ricordi. Buenos Aires, 1975.
- SWANWICK, K. *Música, pensamiento y educación*. Ediciones Morata. Madrid, 1991.
- TRÍAS, N. *Juegos rítmicos I y II*. Ediciones Pilar Llongueres. Barcelona, 1986.
- WARD, J. *Método Ward, vol 1.2.3.4* Desclée. 1964.
- WILLEMS, E. *El valor humano de la Educación Musical*. Paidós Educador.
- WILLEMS, E. *El oído musical. La preparación auditiva del niño*. Paidós Educador. Barcelona, 2001.
- WILLEMS, E. *La preparación musical de los más pequeños*. Ed Universitaria. Buenos Aires, 1961.
- WILLEMS, E. *Las bases psicológicas de la Educación Musical*. Paidós Educador.
- WILLEMS, E. *Educación musical. Vol. I, II, III y IV. Guía para el maestro*. Ed. Ricordi Americana. Buenos Aires, 1966.
- WUYTACK, J. *Cantar y descansar*. Canciones con gestos. Ed. Real Musical. Madrid, 1995. - WUYTACK, J. *Cantan, bailan*. Ed. Nau llibres. Valencia, 1993.

8. OBSERVACIÓNS